

Procedura postępowania w przypadku agresywnych i przemocowych zachowań uczniów (przemoc fizyczna i psychiczna)

Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 737 ze zm.).
2. Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach. (Dz. U. 2003 nr 6 poz. 69 z późn. zm.).
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2023 r. poz. 1798 z późn. zm.).
4. Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19 sierpnia 1994 r. (Dz. U. z 2024 r. poz. 917 z późn. zm.).
5. Standardy ochrony małoletnich przed krzywdzeniem.

Procedura:

1. Nauczyciele i pracownicy szkoły będący świadkiem agresywnego zachowania mają obowiązek reagowania na przemoc fizyczną i psychiczną (w postaci np. zastraszania, wymuszania, wywierania presji) na terenie szkoły oraz podczas zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych organizowanych przez szkołę.
2. Osoba dorosła (nauczyciel) będąca świadkiem agresywnego zachowania ma obowiązek powstrzymania agresora – zatrzymania przemocy.
3. Reakcja nauczyciela:
 - 1) Jest natychmiastowa, zdecydowana i spokojna.
 - 2) Nauczyciel stosuje krótkie i jasne komunikaty: „Stop!”, „Natychmiast przestań!”, „To jest niedopuszczalne”.
 - 3) Unika krzyku czy obraźliwych uwag, ponieważ może to wywołać eskalację.
 - 4) W trudnych sytuacjach nauczyciel korzysta z pomocy innego pracownika szkoły (np. wzywając kogoś dostępnego w danym momencie przez ucznia zaufanego lub telefonicznie).
3. Oddzielenie ucznia stwarzającego zagrożenie od klasy/grupy. Zasady:
 - 1) Po opanowaniu sytuacji agresor powinien zostać odizolowany od grupy – np. przeniesiony do gabinetu pedagoga, psychologa lub dyrektora.
 - 2) Nigdy nie zostawia się agresora samego.
 - 3) Podczas oczekiwania na pomoc nauczyciel zapewnia pozostałym uczniom poczucie bezpieczeństwa i spokoju, kontynuując lekcję albo organizując zajęcia, które uspokoi atmosferę.
4. Udzielenie pomocy poszkodowanym. Nauczyciel:
 - 1) Dbą o zdrowie i komfort uczniów, w pierwszej kolejności tego, który ucierpiał.
 - 2) W razie potrzeby udziela pierwszej pomocy.
 - 3) Przy poważnych obrażeniach – natychmiast wzywa pogotowie oraz powiadomienia rodziców.
 - 4) Udziela wsparcia psychicznego poszkodowanemu (uspokaja, zapewnienia o bezpieczeństwie, rozmawia).

5. Wysłuchanie obu stron konfliktu:

- 1) Po ustabilizowaniu sytuacji nauczyciel lub wychowawca rozmawia oddzielnie z agresorem i ofiarą.
- 2) Rozmowa ma na celu ustalenie, co się wydarzyło, jakie były przyczyny i skutki. Nauczyciel unika ocen, etykietowania („jesteś agresywny”), zamiast tego koncentruje się na zachowaniu („twoje zachowanie było niebezpieczne i krzywdzące”).
- 3) Nauczyciel stara się stworzyć atmosferę umożliwiającą uczniom spokojne wyrażenie swojego punktu widzenia.

6. Rozmowa wychowawcy z uczniem – agresorem i poszkodowanym:

- 1) Indywidualna (bez osób trzecich).
- 2) Nastawiona na wypracowanie alternatywnych sposobów radzenia sobie z emocjami.
- 3) Dająca wsparcie emocjonalne i możliwość odbudowania poczucia bezpieczeństwa u ofiary agresji.
- 4) Nastawiona na pomoc w zrozumieniu konsekwencji działań.

7. Każdy incydent agresji jest formalnie opisany, a dokument trafia do wychowawcy, pedagoga/psychologa szkolnego i – w przypadku poważnych sytuacji – do dyrektora. Notatka zawiera:

- 1) Datę, godzinę, miejsce zdarzenia.
- 2) Osoby uczestniczące i świadków (imiona i nazwiska).
- 3) Opis przebiegu zdarzenia.
- 4) Podjęte działania interwencyjne.

8. Nauczyciel, wychowawca i dyrektor wspólnie ustalają konsekwencje (rozmowa dyscyplinująca, nagana, upomnienie, obniżenie oceny z zachowania, prace naprawcze (np. pomoc przy sprzątaniu, naprawie szkód)).

9. Konsekwencje powinny:

- 1) Być proporcjonalne do czynu.
- 2) Być zgodne ze statutem szkoły.
- 3) Mieć charakter wychowawczy, a nie czysto karny.

10. Narzędzia:

- 1) Kontrakt – uczeń podpisuje pisemne zobowiązanie do przestrzegania konkretnych zasad zachowania.
- 2) Trening umiejętności społecznych – nauka konstruktywnego rozwiązywania konfliktów (zobowiązanie do uczestniczenia w zajęciach w szkole lub poza szkołą).
- 3) Zadania naprawcze – np. przeprosiny, naprawa zniszczonych rzeczy, pomoc poszkodowanemu.

11. W razie czynu karalnego, np. pobicia, rozboju, uszkodzenia ciała, użycia niebezpiecznego narzędzia szkoła zawiadamia Policję (świadek - nauczyciel, pracownik – niezwłocznie po ocenie sytuacji informuje o zdarzeniu dyrektora i rodziców ucznia oraz wzywa Policję).

12. Zabezpieczenie dowodów:

- 1) Zabezpiecza się wszelkie materiały mogące pomóc w wyjaśnieniu sprawy, np. nagrania

z monitoringu, zdjęcia zniszczonego mienia, przedmioty użyte podczas zajścia, zapisy rozmów (np. w mediach społecznościowych, jeśli dotyczy cyberprzemocy).

2) Dowody przekazuje się Policji lub przechowuje w dokumentacji szkoły.

13. Świadkowie zdarzenia (uczniowie, nauczyciele, inni pracownicy) są przesłuchiwani indywidualnie, a zeznania stają się częścią dokumentacji szkolnej.

14. Wychowawca organizuje spotkanie z rodzicami ucznia-agresora, podczas którego omawia przebieg zdarzenia, informuje o decyzjach szkoły, konsekwencjach dla ucznia oraz oczekiwaniach wobec rodziców w zakresie dalszej współpracy. Rozmowa powinna mieć charakter partnerski – szkoła i rodzice powinni wspólnie szukać rozwiązań, a nie obwiniać się nawzajem.

15. Zgłoszenie do Sądu Rodzinnego:

1) Jeśli agresywne zachowania się powtarzają, a wcześniejsze działania wychowawcze i interwencje nie przynoszą efektów, szkoła kieruje sprawę do Sądu Rodzinnego.

2) Celem zgłoszenia jest zabezpieczenie dobra dziecka, zapewnienie mu specjalistycznej pomocy i ochrona innych uczniów przed przemocą.